

Pályaorientáció és tanácsadás a finn oktatási rendszerben

Job shadowing beszámoló

2023. november 6 – november 10.

Szervező intézmény: Experience Workshop

Helyszín: Finnország, Jyväskylä, Viitaniementie Koulu 7-9.évfolyam, Schildt Lukio 10-12.évfolyam

Tanulmányi utam célja az elvek, keretek, a támogató programok, a mindennapi gyakorlat, jó gyakorlatok és módszerek megismerése volt, s ezzel együtt bepillantást nyerni a tanári-tanácsadói szerepek, feladatok, dokumentáció, státusz, munkamegosztás és szervezési felelősség jellemzőire a látogatott intézményekben.

A tanulmányi hét folyamán bejárhattam és megismerhettem két oktatási intézményt, melyek közül az egyik egy általános iskola volt 16 éves korig, illetve egy középiskola 17-19 éves gimnazistáknak. Mindkét intézményben lehetőségem adódott szakmai beszélgetést folytatni a pályaorientációért felelős kollégákkal.

A finn pályaorientációs tevékenységek az alap- és középfokú oktatásban szisztematikus stratégiák és fejlesztések mentén szerveződnek. Jellemző a szemléletre a hosszú távra tervezés és a fokozatosság elve. Az életút-támogató szemléletet (Lifelong Learning) próbálják gyakorlatba ültetni. Ennek megvalósulását segíti a Finn Oktatáskutató Intézet, a munkaügyi és oktatási minisztérium, illetve a szakképzett pályaorientációs tanácsadó tanárok. Fontos jellemző, hogy az iskolák és a helyi társadalom, közösség közös tevékenysége alkotja a sikeres megvalósítás pilléreit. Alapvető jogszabályok keretezik, rögzítik az intézményi feladatokat.

A pályaorientáció mélyen beágyazott az itteni oktatási rendszerben. Feladata, hogy eligazítsa a diákokat az oktatási rendszerben, előkészítse az átmeneteket az általános-középfok, illetve a középfok-felsőfok, a szakmunka, a munkába való átmenetet tekintetében. Jellemző elvei a rendszernek, hogy megakadályozzák a lemorzsolódást, ösztönözzék az egyéni tanulási terv megvalósulását, csökkentsék az ifjúsági munkanélküliséget, pozitív értelemben kihasználják a humán erőforrást, a társadalmi kohéziót, együttműködést erősítsék, lehetőséget nyújtsanak a képesség, érdeklődés kibontakoztatására.

Finnországban a tanköteles kor 18 év, az oktatás minden szintje ingyenes, számos térítésmentes szolgáltatás kapcsolódik a rendszerhez, például ingyenes étkezés, közlekedés. A pályaorientációs szolgáltatás minden köz- és szaknevelésben részt vevő diáknak ingyenes, a szolgáltatásról az intézmények gondoskodnak. Ezt a szolgáltatást nem kell külön igényelni, mert része a nemzeti tantervnek és iskolai munkatervnek. A foglalkozások külön tantárgyat képeznek az órarendben (1-2 óra/hét), blokkokban zajlanak, kötelező a részvétel meghatározott óraszámú évfolyamok szerint.

9. évfolyamon a pályaorientációs foglalkozások részét képezi az 1 vagy 2 hét időtartamú kötelező munkahelyi gyakorlat, melynek helyszínét a diákok maguk választják a helyi munkaerőpiaci szereplők segítségével. Célja ennek a programnak az ismeret- és tapasztalatszerzés: foglalkozásokkal,

munkamóddal való ismerkedés, szakmaismeret, a munka világának megbecsülése. A gyakorlati hely keresése, a kapcsolatfelvétel, a jelentkezés a diákok önálló feladata, az iskola felkészít. A hagyományos keretű foglalkozások mellett egyéni-vagy kiscsoportos beszélgetés, konzultáció is zajlik évente legalább egyszer az adott évfolyamon az iskolákban. Ezek a tevékenységek 9-11. évfolyamon jellemzőek. A 12. évfolyamon a továbbtanulást készíti elő az ún. egyetemi hét: ez az 5 napos program lehetőséget nyújt a diákoknak arra, hogy megismerjék a környék felsőoktatási intézményeit, részt vehetnek egyetemi előadásokon és szemináriumokon is. A középiskolában minden hét hétfőjén egyetemista „nagykövetek” látogatnak el az intézménybe, s akkor egyetemi tanulmányokról, tapasztalatokról számolnak be az adott szak iránt érdeklődő diákoknak. A 12. évfolyamos diákoknak a tanév során kétszer kötelező ilyen foglalkozáson részt venni, de látogathatja ezeket érdeklődése szerint többször is. A végzős évfolyamosok számára van egyéni- és osztályszintű konzultációs foglalkozás is.

Az elméleti-és gyakorlati készségfejlesztő tanórák 7-9. évfolyamokon szisztematikusan segítik elő a továbbtanulást szakiskolában vagy felső középiskolában. Fontos cél az önismeret fejlesztése: érdeklődés, képesség. A párhuzamosan zajló pályaorientációs tevékenység célja és feladata a tanácsadás, a döntés meghozatalának támogatása. Az alapvető célok és feladatok ugyanezek felső középiskolában is (11-12. évfolyamok).

A pályaorientációt támogató szaktanárok („OPI”) munkakörébe tartozik a folyamatos dokumentáció, feljegyzések készítése, személyes tanulási célok, módszerek, fejlesztések kialakítása, kalkulációk, választási lehetőségek megismertetése, érettségi terv, továbbtanulási terv, egyéni portfólió készítése,

célok-tevékenységek megbeszélése, szociális készségek fejlesztése.

A pályaorientációs tanácsadói munkavégzés szakirányú végzettséghez kötött bármely oktatási szinten, s természetesen végzett-oktató szaktanárok is jelentkezhetnek képzésre. Ez a tevékenység külön státuszt jelent a finn iskolákban, tehát csak ezzel a tevékenységgel foglalkozik a kolléga. Rendszerint együtt helyezkedik el kis irodájuk a fejlesztő pedagógussal, elkülönülve a nagy tanári szobáktól. Az egyéni diák – és szülői beszélgetések számára külön stúdió szoba áll rendelkezésre. Emellett barátságos várakozó van kiépítve a diákok és szüleik számára.

Egy tanévben a pályaorientációs konzulens tanárnak 1200 óra a kötelező munkaóra. Ebből 500 kötelező osztálytermi kontakt tevékenység, a többit dokumentálva, rugalmasan végzik. Átlag 200-250 diákra jut egy főállású iskolai tanácsadó tanár.

A tanácsadó pedagógusoknak országos szakmai szervezete is működik.

Puskás Melinda, Gödöllői Török Ignác Gimnázium